

Bütün dünyada populyar olan geoturizm Azərbaycanda hələ formalaşmayıb. Geoturizm üçün əlverişli ölkələrdən biri olan Azərbaycanda bu sahənin inkişafına ciddi ehtiyac var. Məlum olduğu kimi, Azərbaycanın zəngin relyefi, palçıq vulkanları, digər bu tip təbii resursları imkan verir ki, turizmin bu istiqaməti inkişaf etsin.

Coğrafiya üzrə mütəxəssislərin verdiyi məlumata görə, ölkəmizdə geoturizm xəritəsinin hazırlanması zəruri bir məsələyə çevrilib. Bu istiqamətdə xəritələrin tərtibi geoturizm məqsədilə təbiət abidələrinin öyrənilməsinə böyük imkan yaradacaq. Ölkə ərazisində mövcud olan zəngin geoturizm obyektlərinin əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etdirilməsi saysız turistin gəlməsini reallaşdıracaq.

Uzun müddətdir respublikamızın ayrı-ayrı yerlərində geoparkların yaradılması da gündəmədədir. Geoparklar beynəlxalq təyinatlı müxtəlif və ya eyni cür geoloji miras nümunələrinin bir yerdə toplanmasının, idarə olunmasının nəzərdə tutulduğu xüsusi mühafizə olunan təbiət sahəsidir.

Onu da vurğulayaq ki, geoparklar vulkan, sunami və zəlzələ kimi geoloji təhlükələrlə bağlı fəlakətlərə hazırlığın görüldüyü geoloji elmi məkandır. Həmçinin, iqlim dəyişikliyi məlumatlarının saxlandığı yerlərdir. Geoparklar geoloji və təbii gözəlliklərin qorunub saxlandığı və onların gələcək nəsillərə ötürüldüyü, bu sahələrə edilən geoturizm marşrutları ilə Yer kürəsinin keçmişinin öyrənilməsi ərazilərdir.

Onu da qeyd edək ki, AMEA-nın akademik Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun Paleocoğrafiya şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, geologiya-mineralogiya üzrə fəlsəfə doktoru Rəşid Fətəliyev Siyazan və Xızı rayonları ərazisində çöl tədqiqat işləri aparıb. İnstitutdan "Bakı-Xəbər"ə verilən məlumata görə, tədqiqatların əsasında, elmi ədəbiyyatda "Köhnə dərəsinə kəsilişi" kimi tanınan Giləzi-Xızı yolunun sağında, Vərəftə silsiləsinin cənub-şərq yamacı boyunca müşahidə olunan müxtəlif rəngli gil layları geoloji, geomorfoloji və paleocoğrafi cəhətdən öyrənilib. Bu məqsədlə Böyük Qafqazın şimal-şərq yamacında yer almış geoloji-təbiət abidələrini, o cümlədən, əsasən Xızır-Zində ziyarət-

saytların) monitorinqini keçirib. Aparılan tədqiqatlar nəticəsində ölkə ərazisində UNESCO və ProGEO-nun tələblərinə uyğun gələn və səciyyəvi geosaytları özündə

parkın) yaradılması daha məqsədəuyğun sayılır. Ərazidə 1977-ci ildə yaradılmış Ordubad Tarixi-Memarlıq Qoruğu və 2003-cü ildən fəaliyyətdə olan Zəngəzur Milli

tunun nümayəndələri UNESCO-nun dəvətilə Geoelmlər və Geoparklar Proqramının Parisdə keçirilən 3-cü açıq sessiyasında İlandağ geoparkının təşkilinin

mexanizmin yaradılmasına imkan verir. Eyni zamanda, geoturizmin inkişafı muxtar respublikada iqtisadi fəaliyyətin və yerli təşkilatların inkişafında sabitliyə, həmçinin,

Azərbaycanda geoturizm problemləri...

Ruslan Quliyev: "Artıq "Turizm haqqında" qanun layihəsi hazırlanıb, bu layihədə də məsələ öz əksini tapır"

"...ölkədə geoparkların yaradılması işi də sürətlənməlidir ki, biz bu istiqamətdə turistləri ölkəmizə cəlb edə bilək"

ahı kimi tanınan məşhur Beşbarmaq dağı təbiət abidəsini formalaşdıran süxurlardan laboratoriya analizləri üçün süxur nümunələri götürülüb, onların ümumi stratiqrafik vəziyyəti, eləcə də yerləşdikləri ərazinin geoturizm imkanları araşdırılıb.

Bir çox alim İlandağ geoparkının yaradılmasını təklif edir. Məlumatlara görə, artıq bu istiqamətdə yaradılan işçi qrupu regionlarda tədqiqatlar aparıb və nadir geoloji obyektlərin (geoarxo-

cəmləşdirən Culfa (İlandağ), Qırməki, Xaltan və Basqal milli geoparklarının yaradılması məqsədəuyğun sayılıb. Bu barədə 2013-cü ildə nəşr edilmiş "Azərbaycan Respublikasının geoloji irsi" kitabında da məlumat verilib. Bu baxımdan mühafizə olunan ərazilərin təşkilində "üçü birində" (geosaytlar, memarlıq-arxeoloji abidələr, biomüxtəliflik) modelini tətbiq etməklə Naxçıvan Muxtar Respublikasında İlandağ geoparkının (geoarxo-

Parkı bu qurumun tərkibinə daxil edilə bilər. Burada geoparkın yaradılmasına üstünlük verən digər bir səbəb ərazinin sərhədyanı bölgədə yerləşməsidir. Arazın sağ sahilində, İran İslam Respublikasının ərazisində hazırda Culfa geoparkının fəaliyyəti UNESCO və ProGEO tərəfindən dəstəklənən daha yüksək sərhədyanı geoparkın yaradılması üçün şərtlərin mövcudluğunu aydın göstərir. Bununla bağlı Geologiya və Geofizika İnstitu-

mümkünlüyü barədə məruzə ilə çıxış ediblər. Sessiyanın katibliyi Azərbaycan alimlərinin təşəbbüsünü maraqla qarşılayıb və geopark yaradılacağı halda onun Qlobal Geoparklar Sistemində, Ümumdünya İrs Siyahısına salınmasına və müvafiq təşkilati məsələlərin həllinə dəstək verəcəyini bəyan edib.

Məlumatlara görə, İlandağ geoparkının yaradılması təbiətin və memarlıq abidələrinin mühafizəsi üzrə yerli əhalinin iştirakı ilə vahid

nin, maarifləndirici-təbii fəaliyyətin təşkilinə dəyərli dəstək ola bilər.

Turizm üzrə mütəxəssis Ruslan Quliyev "Bakı-Xəbər"ə bildirdi ki, Azərbaycanda geoturizmin inkişafı üçün münbit şərait, təbii resurslar mövcuddur, sadəcə, bütün bunları inkişaf etdirmək lazımdır. "Geoturizm tematik bir turdur. Düşünürəm ki, geoturizmin inkişafını ekoturizmin inkişafından kənarda görmürük.

Bu sahəyə kompleks yanaşma tələb olunur. Əslində, ekoturizm, geoturizm və yaşıl-kənd turizmi bir-birinə bənzəyir. Azərbaycanda geoturizmin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı Strateji Yol Xəritəsində də müəyyən müddəalar var. Artıq "Turizm haqqında" qanun layihəsi hazırlanıb, bu layihədə məsələ öz əksini tapır. Fikrimcə, geoturizmlə bağlı maraqlı faktlar açıqlanmalıdır. Tutaq ki, dünyada məşhur olan və "Ginnesin rekordlar kitabı"na düşən palçıq vulkanlarının 45 faizi Azərbaycandadır. Bu cür məlumatlardan istifadə edərək maraqlı tədqiqatlar edilməlidir. Bundan başqa, ölkədə geoparkların yaradılması işi sürətlənməlidir ki, biz bu istiqamətdə turistləri ölkəmizə cəlb edə bilək".

R.Quliyev hesab edir ki, geoturizmin inkişaf etdirilməsi bizə kifayət qədər turist qazandıra bilər.

İradə SARIYEVA